

שמות פרק ד פסוק לא

וַיֹּאמֶר הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד יְקֹנֵק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנָנִים וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ :

שמות פרק יד פסוק לא

וַיֹּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקֹנֵק בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת יְקֹנֵק וַיֹּאמְרוּ בְּיַקְנֹק וּבְמִשָּׁה עֲבָדוֹ :

רש"י

את היד הגדולה - את הגבורה הגדולה שעשתה ידו של הקדוש ברוך הוא. והרבה לשונות נופלין על לשון יד, וכולן לשון יד ממש הן, והמפרשו יתקן הלשון אחר ענין הדבור :

רמב"ן

(לא) **וירא ישראל את היד הגדולה** - את הגבורה הגדולה שעשתה ידו של הקדוש ברוך הוא, והרבה לשונות נופלים על לשון יד, וכולן לשון יד ממש הן, והמתקן יתקן הלשון אחר ענין הדבור. לשון רש"י. אבל אונקלוס לא פירש היד הגדולה

גבורה, אבל אמר ית גבורת ידא רבתא. ור"א אמר המכה הגדולה, וכן הנה יד ה' הויה במקנך (לעיל ט ג), כבדה מאד יד האלהים שם (ש"א ה יא) : ועל דרך האמת יאמר שנגלית להם היד הגדולה, והיא מדת הדין שעשה ה' במצרים, כי היתה שם במצרים מכה בהם, וזה כמו ועל הארץ הראך את אשו הגדולה (דברים ד לו), והוא הימין אשר תרעץ אויב, והיא זרוע ה' שאמר הכתוב עורי עורי לבשי עז זרוע ה' (ישעיה נא ט), הלא את היא המחרבת ים (שם י). ולא יתעלם ממך מה שאמר "לבשי עז" ממה שכתבנו בפסוק מידי אביר יעקב (בראשית מט כד) :

דברים פרק ט פסוק כג

וּבְשִׁלַח יְקֹנֵק אֶתְכֶם מִקֶּדֶשׁ בְּרַנֵּעַ לֵאמֹר עֲלוּ וְרִשּׁוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וַתִּמְרוּ אֶת פִּי יְקֹנֵק אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ וְלֹא שָׁמַעְתֶּם בְּקִלּוֹ :

תניא ליקוטי אמרים פרק כט

וכמו שמצינו דבר זה מפורש בתורה גבי מרגלים שמתחלה אמרו כי חזק הוא ממנו אל תקרי ממנו כו' שלא האמינו ביכולת ה' ואח"כ חזרו ואמרו הננו ועלינו וגו' ומאין חזרה ובאה להם האמונה ביכולת ה' הרי לא הראה להם משרע"ה שום אות ומופת על זה בנתיים רק שאמי להם איך שקצף ה' עליהם ונשבע שלא להביאם אל הארץ ומה הועיל זה להם אם לא היו מאמינים ביכולת ה' ח"ו לכבוש ל"א מלכ"י ומפני זה לא רצו כלל ליכנס לארץ אלא ודאי מפני שישראל עצמן הם מאמינים בני מאמינים רק שהס"א המלובשת בגופם הגביה עצמה על אור קדושת נפשם האלהית בגסות רוחה וגבהות' בחוצפה בלי טעם ודעת ולכן מיד שקצף ה' עליהם והרעים בקול רעש ורוגז עד מתי לעדה הרעה הזאת וגו' במדבר הזה יפלו פגריכם וגו' אני ה' דברתי אם לא זאת אעשה לכל העדה הרעה הזאת וגו' וכששמעו דברים קשים אלו נכנעו ונשבר לבם בקרבם כדכתיב ויתאבלו העם מאד וממילא נפלה הס"א מממשלתה וגבהותה וגסות רוחה וישראל עצמן הם מאמינים ומוזה יכול ללמוד כל אדם שנופלים לו במחשבתו ספיקות על אמונה כי הם דברי רוח הס"א לבדה המגביה עצמה על נפשו אבל ישראל עצמן הם מאמינים כו' וגם הס"א עצמה אין לה ספיקות כלל באמונה רק שניתן לה רשות לבלבל האדם בדברי שקר ומרמה להרבות שכרו כפיתויי הזונה לבן המלך בשקר ומרמה ברשות המלך כמ"ש בזה"ק :

ליקוטי הלכות - יו"ד הל' שבועות ב

[יד] ועל כן מי שרוצה לזכות לחיים נצחיים אי אפשר לו לזכות כי אם על ידי אמונה וכנ"ל. ולאמונה זוכין על ידי אמת בבחינת צדק כד אתחברת באמת וכו', הינו אם ירצה להסתכל על האמת לאמתו יבין שראוי לו להאמין האמונה האמתית בה' ובמשה עבדו ובצדיקי וכשרי אמת שבכל דור. כי עצם האמת בודאי אי אפשר להשיג בדעתו הפחותה, אדרבא, נדמה לו להפך מחמת שהוא משקע בתאותיו ובעולם הזה ובכבוד ונצחון כל כך. אך אם יטה דעתו אל האמת לאמתו ויחזיר פניו קצת מתאות עולם הזה וישים לבו באמת לחשב על תכליתו הנצחי יאיר ה' עיניו ויראה ויבין היכן האמת, (כמבאר מזה במקום אחר). **כי אמונה הוא רק במה שאינו מבין. כי מה שמבין בדעתו אין זה אמונה ואם כן מהיכן יבוא לאמונה אך ה' יתברך מרחם על עמו ומאיר לישראל דרכי האמונה באפן שיש להם כח לבחר בהאמת ואמונה אם ירצו. אבל אינו מגלה בתחלה האמת בשלמות כדי שיהיה בחירה, רק מאיר האמת קצת באפן שיהיה כח להאמין למי שירצה להסתכל על האמת לאמתו כמו בתחלה התקרבות ישראל לה' יתברך על ידי משה רבנו שגלה אלקותו על ידי כל האותות והמופתים הנוראים שעשה משה לעיני כל ישראל, ועל ידי זה בודאי היה להם כח להאמין, וכמו שכתוב, וירא ישראל וכו' ויאמינו בה' ובמשה עבדו וכו'. ואף על פי כן הניח להם אחר כך מקום לטעות על ידי כמה הנהגות שהתנהג עמהם בחכמתו העמקה באפן שיהיה להם נסיון ובחירה כמו אחר קריעת ים סוף שהלכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים ואז התלוננו הרבה. וכן במן ושלו וכו' שלא נתן להם תכף ומיד. והכל בשביל נסיון ובחירה, כמו שכתוב, ויענך וירעבך ויאכלך את המן וכו' למען נסותך וכו'. ועל כן באמת רבים נכשלו וחלקו על ה' יתברך ועל משה. והכשרים והצדיקים האמינו בה' ובמשה שבודאי ישרים דרכיו יתברך, כי בודאי היה יכל ה' יתברך לתן להם המים והמן וכו' מיד, רק כל מה ששבב עמהם הכל היה בשביל הבחירה וכנ"ל. ומי שהיה רוצה להסתכל על האמת היה רואה בעיניו עין בעין שראוי לו להאמין בה' ובמשה מאחר שראו אותות ומופתים נוראים כאלה והתגלות התורה כזה וכו'. ואם שקשה כמה קשיות ותמיהות על הנהגתו על זה צריכין להשליך שכלו ולהאמין, כי אי אפשר להשיג אמתת השכל של הנהגותיו יתברך מיד וכנ"ל, אבל המתלוננים המבקשים תואנה חלקו על ה' יתברך ועל משה על ידי קשיות כאלו, כי מחמת תאותם ונצחונם וכבודם הקשו קשיות שאי אפשר להשיבם ולא רצו לסמך על אמונה שנעשית על ידי הסתכלות על האמת לאמתו וכנ"ל :**